

تطور و تحول

شورای عالی آموزش و پرورش

۱۳۷۵ تا ۱۳۸۸ ه.ش

مصطفی کسندهانی

فهرست مطالب

صفحه	عنوان صفحه
۱۱	پیش گفتار
۱۷	فصل اول: انجمن معارف (۱۲۷۵ ه.ش لغایت ۱۳۰۰ ه.ش)
۱۹	تاریخچه انجمن معارف
۲۵	اعضای انجمن معارف سال (۱۲۷۵ ه.ش)
۲۷	فصل دوم : شورای عالی معارف (۱۳۰۰ لغایت ۱۳۱۷ ه.ش)
۳۱	اعضای شورای عالی معارف سال (۱۲۸۰ ه.ش)
۳۴	اعضای شورای عالی معارف سال (۱۲۸۶ ه.ش)
۳۵	قانون اداری وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه سال (۱۲۸۶ ه.ش)
۴۶	اعضای شورای عالی معارف سال (۱۲۹۷ ه.ش)
۴۸	وزرای معارف از بدو تاسیس وزارتخانه سال (۱۲۳۷ تا سال ۱۳۰۰ ه.ش)

فصل سوم: شورای عالی فرهنگ (۱۳۱۷ ه.ش لغایت ۱۳۴۳ ه.ش)	۵۳
شورای عالی معارف	۵۵
قانون تأسیس شورای عالی معارف مصوب ۱۳۰۰ شمسی	۵۶
نظامنامه داخلی شورای عالی معارف مصوب هیات دولت ۲۲ عقرب ۱۳۰۱	۶۱
اهم مصوبات کلی و عمومی (از اولین جلسه تا جلسه ۳۷۶ شورای عالی معارف سال ۱۳۰۰ تا ۱۳۱۱)	۶۹
وزرای معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه از سال ۱۳۰۰ تا سال ۱۳۱۷	۷۳
نظامنامه داخلی شورای عالی معارف مصوب هیات دولت ۲۲ عقرب ۱۳۰۱	۶۶
اهم اساسنامه های مصوب از اولین جلسه شورای معارف تا جلسه ۳۷۶ سال ۱۳۰۰ تا ۱۳۱۷ (ه.ش)	۷۶
اهم برنامه های درسی دوره های مختلف تحصیلی تصویب شده (از اولین جلسه تا جلسه ۳۷۶ شورای عالی معارف سال ۱۳۰۰ تا ۱۳۱۷)	۸۰
فصل چهارم: شورای عالی آموزش (۱۳۴۳ ه.ش لغایت ۱۳۵۷ ه.ش)	۸۷
قانون راجع به آموزش و پرورش عمومی اجباری و مجانی مصوب ۶ مرداد ماه ۱۳۲۲ شمسی	۹۰
لایحه قانونی تشکیل شورای عالی فرهنگ مصوب سال (۱۳۳۱ ه.ش)	۹۸
فصل دوم - وظایف	۱۰۴
آئین نامه داخلی شورای عالی فرهنگ مصوب هشتصد و سیست و سومین جلسه شورا مورخ ۱۳۳۲/۱/۲۵	۱۰۸
اعضای شورای عالی فرهنگ از جلسه ۳۷۷ تا جلسه ۱۱۴۴ سالهای (۱۳۱۷ تا ۱۳۴۷ ه.ش)	۱۱۱
اهم اساسنامه های مصوب شورای عالی فرهنگ از جلسه ۳۷۷ تا ۱۱۴۴	۱۱۶
اهم نظام نامه ها و آئین نامه های مصوب شورای عالی فرهنگ از جلسه ۳۷۷ تا ۱۱۴۴	۱۲۳
اهم برنامه های درسی دوره های مختلف تحصیلی مصوب شورای عالی فرهنگ از جلسه ۳۷۷ تا جلسه ۱۱۴۴ سالهای (۱۳۱۷ تا ۱۳۴۳ ه.ش)	۱۳۲

اهم مصوبات کلی و عمومی شورای عالی فرهنگ از جلسه ۳۷۷ تا ۱۱۴۴ ۱۴۰
وزرای فرهنگ از سال (۱۳۱۷ ه. ش) تا سال (۱۳۴۳ ه. ش) ۱۴۶

فصل پنجم: شورای عالی آموزش و پرورش (۱۳۵۷ تا سال ۱۳۸۲ ه. ش) ۱۴۹
تشکیل شورای عالی آموزش و پرورش ۱۵۱
آیین نامه داخلی شورای عالی آموزش و پرورش مصوب ۱۳۴۷ ۱۵۹
اعضاء شورای عالی آموزش و پرورش از اولین جلسه تا جلسه یکصد و پنجاه و هفتم
سالهای (۱۳۴۷ تا ۱۳۵۴ ه. ش) ۱۶۲
اهم اساسنامه های مصوب شورای عالی از جلسه اول تا جلسه ۱۵۷ ۱۶۳
اهم نظامنامه ها و آیین نامه ها مصوب شورای عالی آموزش و پرورش از جلسه اول
تا جلسه ۱۵۷ ۱۶۶
اهم برنامه های درسی دوره های مختلف تحصیلی مصوب شورای عالی آموزش
و پرورش از جلسه اول تا جلسه ۱۵۷ ۱۷۲
اهم مصوبات کلی و عمومی از جلسه اول تا جلسه ۱۵۷ شورای عالی آموزش
و پرورش ۱۷۳
وزرای آموزش و پرورش از سال ۱۳۴۳ تا سال ۱۳۵۷ ۱۷۷

فصل ششم: شورای عالی آموزش و پرورش (۱۳۸۲ تا ۱۳۸۸ ه. ش) ۱۷۹
پاره ای از اصول قانون اساسی جمهوری اسلامی در مورد آموزش و پرورش ۱۸۶
قانون اصلاح ماده ۵ آیین نامه شورای عالی آموزش و پرورش مصوب ۱۳۴۵ توسط
شورای انقلاب اسلامی ایران در سال ۱۳۵۸ ۱۹۲
لایحه مربوط به تعیین تاریخ اجرای لایحه راجع به تشکیل شورای عالی آموزش
مصوب ۱۳۵۸/۱۲/۲۲ شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران ۲۰۰
قانون اصلاح موادی از قانون تشکیل شورای عالی آموزش (۱۳۶۵) ۲۰۲
قانون اهداف و وظایف وزارت آموزش و پرورش مصوب ۱۳۶۶/۱۱/۲۵ ۲۰۶
فصل دوم - محدوده کلی وزارت آموزش و پرورش ۲۰۹

- فصل سوم - اصول و مبانی و خط مشی کلی وزارت آموزش و پرورش ۲۱۱
- فصل چهارم - وظایف وزارت آموزش و پرورش ۲۱۳
- آئین نامه ارزشیابی مدارک تحصیلی خارجی مصوب دویست و سی و ششمین جلسه شورای عالی آموزش و پرورش مورخ ۱۳۶۰/۲/۶ ۲۲۰
- آئین نامه کمیسیون معین شورای عالی آموزش و پرورش مصوب چهارصد و شصت و ششمین جلسه شورای عالی آموزش و پرورش مورخ ۱۳۶۷/۸/۱۲ ۲۲۸
- آئین نامه کمیسیونهای شورای عالی آموزش و پرورش (مصوب پانصد و پانزدهمین جلسه شورای عالی آموزش و پرورش مورخ ۱۳۶۹/۷/۱۲) ۲۳۱
- آئین نامه کمیسیون برنامه ها، اساسنامه ها و آئین نامه ها، (مصوب پانصد و شانزدهمین جلسه شورای عالی آموزش و پرورش مورخ ۱۳۶۹/۷/۲۶) ۲۳۵
- آیین نامه کمیسیون بررسی محتوای برنامه های درسی مصوب پانصد و شصت و هفتمین جلسه شورای عالی آموزش و پرورش مورخ ۱۳۷۳/۲/۸ ۲۳۸
- آیین نامه داخلی شورای عالی آموزش و پرورش و کمیسیونهای وابسته به آن ... ۲۴۲
- کمیسیون امور تحصیلی ایثارگران مصوب پانصد و پنجاه و ششمین جلسه کمیسیون معین مورخ ۱۳۷۷/۲/۲۹ در مورد نحوه رسیدگی به مشکلات تحصیلی ایثارگران ۲۵۴
- کمیته بررسی تأسیس مدارس غیر انتفاعی ویژه اتباع خارجی مصوب جلسه ۶۴۱ شورای عالی مورخ ۱۳۷۸/۸/۶ ۲۵۶
- مصوبه اصلاح ترکیب اعضای کمیسیونها مورخ ۱۳۷۸/۸/۶ شورای عالی آموزش و پرورش ۲۵۹
- آیین نامه داخلی شورای عالی آموزش و پرورش و کمیسیونهای وابسته به آن مصوب ششصد و هفتاد و یکمین جلسه شورای عالی آموزش و پرورش مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۲۵ ۲۶۳
- اعضای شورای عالی آموزش از جلسه ۱۶۱ تا ۶۸۳ سالهای ۱۳۵۸ تا ۱۳۸۲ ۲۷۴
- اهم اساسنامه های مصوب شورا از جلسه ۱۶۱ بعد از انقلاب تا جلسه ۶۸۳ ۲۷۹
- اهم نظامنامه ها و آیین نامه های مصوب شورای عالی آموزش و پرورش بعد از انقلاب از جلسه ۱۶۱ تا جلسه ۶۸۳ ۲۸۴
- اهم برنامه های درسی دوره های مختلف تحصیلی مصوب شورای عالی آموزش و پرورش از جلسه ۱۶۱ تا جلسه ۶۸۳ ۲۹۶
- اهم مصوبات کلی و عمومی شورای عالی از جلسه ۱۶۱ تا جلسه ۶۸۳ ۳۰۳

فصل هفتم : شورای عالی آموزش و پرورش (۱۳۸۲ تا ۱۳۸۸)	۳۱۳
آیین نامه کمیسیون های شورای عالی آموزش مصوب ۱۳۸۳/۲/۸	۳۲۵
تعیین وضعیت شوراهای عالی توسط مجلس شورای اسلامی	۳۴۲
قانون تعیین وضعیت شوراهای عالی	۳۴۳
اعضای شورای عالی از سال ۱۳۸۲ جلسه ۶۸۳ لغایت ۱۳۸۸ جلسه ۷۹۷	۳۴۵
اهم اسانامه های مصوب شورای عالی از جلسه ۶۸۳ تا جلسه ۷۹۷	۳۴۸
اهم نظامنامه ها و آیین نامه های مصوب شورا از جلسه ۶۸۳ تا جلسه ۷۹۷	۳۴۹
اهم برنامه های درسی دوره های مختلف تحصیلی مصوب شورای عالی آموزش و پرورش از جلسه ۱۳۸۲ تا جلسه ۷۹۷	۳۵۱
اهم مصوبات کلی و عمومی شورای عالی آموزش و پرورش بعد از انقلاب از جلسه ۶۸۳ تا جلسه ۷۹۷	۳۵۳
وزرای آموزش و پرورش از سال ۱۳۵۷ پس از انقلاب تا نیمه دوم ۱۳۸۸	۳۵۷

فصل هشتم : قوانین و مقررات و تشکلات اداری شورای عالی	۳۵۹
ماده ۵ لایحه قانونی شورای عالی فرهنگ مصوب ۱۳۳۱	۳۶۳
اصلاح ماده سه لایحه قانونی مصوب ۱۳۵۹/۲/۱۰ شورای انقلاب	۳۶۵
پستهای سازمانی دبیرخانه شورای عالی آموزش و پرورش	۳۷۴
مواد ۱۰ و ۱۱ و ۱۲ و ۱۳ و ۱۴ از آیین نامه کمیسیون های شورا مصوب هفتصد و دومین جلسه شورا ۱۳۷۹/۲/۸۳ و اصلاحات آن مصوب هفتصد و چهل و پنجمین و هفتصد و پنجاه و ششمین جلسات شورا مورخ ۱۳۷۹/۲/۲۴ و ۱۳۷۹/۹/۲۷	۳۷۰
پستهای سازمانی دبیرخانه شورای عالی آموزش و پرورش	۳۷۴
کمیسیون خط مشی ها و اهداف	۳۷۶
وظایف و اختیارات شورای عالی آموزش و پرورش	۳۷۸
دبیران کل و مسئولین دبیرخانه شورا از سال (۱۳۴۷ تا سال ۱۳۸۸ ه.ش)	۴۰۶
اعضای شورای عالی آموزش و پرورش سال ۱۳۸۸	۴۲۱

پیوست ها ۴۰۹
وزرای آموزش و پرورش از ابتدای تاسیس وزارتخانه (۱۲۳۷ ه.ش) تا نیمه دوم سال
(۱۳۸۸ ه.ش) ۴۱۱

منابع و مآخذ ۴۲۴

www.ketab.ir

پیشگفتار

باسمه تعالی

شورای عالی آموزش و پرورش به عنوان مرجع سیاستگذاری در حوزه وظایف آموزش عمومی و متوسطه کشور در چارچوب سیاست‌های کلی نظام و قوانین و مقررات موضوعه، قدمتی بیش از ۱۱۰ سال دارد.

آن زمان که برای ورود مدارس جدید در ایران انجمن معارف و وزارت معارف (۱۲۷۵ ه.ش) تأسیس گردید شورای عالی معارف با عضویت شخصیت‌های معتبر فرهنگی و سیاسی تشکیل شد. تا زمینه قانونمند کردن فرایند تعلیم و تربیت و وضع مقررات مورد نیاز را فراهم آورد.

از آن تاریخ تاکنون این شورا تحت عناوین شورای عالی معارف (۱۲۷۵ ه.ش)، شورای فرهنگ (۱۳۱۷ ه.ش) و شورای عالی آموزش

و پرورش (۱۳۴۳ ه.ش) بی وقفه (به استثناء سال ۱۳۵۶ تا ۱۳۵۸) به فعالیت خطیر و سترگ خود در امر سیاستگذاری، تدوین خط مشی ها و راهبردها تعیین ضوابط و قوانین، تصویب اساسنامه ها... ادامه داده و منشأ خدمات فرهنگی، آموزشی و تربیتی در کشور شده است.

بررسی سیر تطور و تحول تاریخی شورای عالی از زوایای مختلف قابل تأمل بوده و حاوی نکات زیبا و نازیبای فراوان می باشد.

به عنوان مثال:

اولاً انتخاب اعضای شوراهای مذکور با پیشینه و سوابق فرهنگی، سیاسی و اجتماعی خاص و نیز مجموعه مصوبات این گروه نشانگر فضای فرهنگی اجتماعی کشور در طول سالیان گذشته می باشد صورت مذاکرات شورا همچون آینه ای مناسبات فرهنگی و اجتماعی و دیدگاه ها و دغدغه های مسئولین ارشد کشور را در طول سالیان گذشته را به تصویر می کشد و جهت گیری ها و سوگیری های آنان را مشخص می کند.

ثانیاً مجموعه مصوبات مذکور و ترکیب اعضای شورا، دیدگاه حاکمیت نسبت به آموزش و پرورش و نقش آن در تربیت انسان ها

و در فرایند توسعه‌ی کشور را ترسیم می نماید. آن زمان که عالی ترین شخصیت های علمی - فرهنگی کشور در شورای عالی گردهم می شدند و درباره مواد درسی، یا محتوای آموزشی و یا ضوابط تربیتی مدارس بحث و تبادل نظر می کردند. این اهتمام بیانگر آن است که هم این گروه باور دارند که رشد و تعالی کشور را باید از مدرسه آغاز کرد و سرنوشت آینده ملت بزرگ ایران با سرنوشت فرزندان آن ها گره خورده است و برای اصلاح امور و بهینه سازی فرآیندها باید به باور و رفتار کودکان و نوجوانان توجه کرد، تا آینده بهتر از امروز و دیروز باشد.

خوشبختانه پس از پیروزی انقلاب اسلامی این توجه به نقش کلیدی و تأثیرگذار شورای عالی آموزش و پرورش در فرآیند تعلیم و تربیت کشور، بیش از پیش معطوف گشته، به گونه ای که در آغازین ماه های پس از پیروزی انقلاب و علیرغم گرفتاری ها و درگیری ها و مشکلات فراوان کشور، مسئولین ارشد نظام، مانند شهید رجایی، شهید باهنر، دکتر یداله سبحانی، دکتر حسن حبیبی، و ... جلسات متعدد برای بازخوانی و بازنویسی قانون شورای عالی تشکیل داده و بالاخره این قانون را در تاریخ ۱۳۵۸ در شورای انقلاب به تصویب می رساند و بدین ترتیب شورا به صورت قانونمند و نظام مند و منظم جلسات خود را برگزار می کند. نکته قابل توجه اینکه در

مقدمه این قانون فلسفه وجودی این شورای گران سنگ را پرداختن به ۴ موضوع مهم و بنیادین در فرهنگ کشور و فرآیند تعلیم و تربیت کودکان و نوجوانان می دانند، که این نکات عبارتند از:

۱- ضرورت انقلاب فرهنگی در راه استقرار نظام جمهوری اسلامی.

۲- رسالتی که آموزش و پرورش کشور در راه رشد و خودکفایی و بهسازی جامعه دارد.

۳- لزوم برقراری ضوابط تعلیماتی برای توسعه علوم و فنون و اصلاحات تربیتی بر مبنای اعتقادات دینی و تأمین استقلال و آزادی.

۴- ضرورت مشارکت عمومی فرهنگیان، مربیان و صاحب نظران در امر تعلیم و تربیت کشور.

دلیل دیگر بر اهتمام مسئولین جمهوری اسلامی ایران به نقش کلیدی شورای عالی آموزش و پرورش تحولات ساختاری است که در سال ۱۳۸۱ در قانون شورای عالی توسط مجلس شورای اسلامی به وجود آمد.

بر اساس این تغییر و بر خلاف سابقه ۱۰۰ سال گذشته آن، ریاست شورای عالی آموزش و پرورش به عالی ترین مقام اجرایی کشور

یعنی رئیس جمهور واگذار شد و هشت نفر از وزرا و اعضای هیئت دولت در این شورا عضویت یافتند تا این شورا بتواند با اقتدار کامل رسالت تاریخی و سرنوشت ساز خویش را به انجام برساند. مجموعه ای که پیش روی شماست گزارش مختصری است از شورای عالی آموزش و پرورش در گذر زمان که توسط همکار محترممان در دبیرخانه شورای عالی، آقای مصطفی کهندانی گردآوری شده است.

ضمن تشکر از ایشان و دیگر همکاران محترم این مجموعه به علاقه مندان مطالعات آموزش و پرورش تقدیم می‌شود.

مهدی نوید

آذر ۱۳۸۸